

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
ในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
Guideline for the Develop of School Adminisstrators Leadership
in the 21st Century in Samsung District Under Khon Kaen Primary
Educational Service Area 4

พรทิพา สำนักศักดิ์ศรี
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
Prontipa Samnueksaksi
College of Asian Scholars
Email: prontipajumiko@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอข้าสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอข้าสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 149 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

* ได้รับบทความ: 25 กุมภาพันธ์ 2565; แก้ไขบทความ: 27 กันยายน 2565; ตอปรับตีพิมพ์: 29 September 2565
Received: 25 February 2022; Revised: 27 September 2022; Accepted: 29 September 2022

รองลงมา คือ ด้านการปฏิสัมพันธ์ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้แก่ 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารควรมีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติการใช้สื่อเทคโนโลยี ที่หลากหลายในการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้บริหารควรบริหารจัดการการศึกษาด้วยความเสมอภาค ให้เกียรติกัน และมีการทำงานอย่างกัลยาณมิตร 3) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมในการร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกันให้เกิดขึ้นในองค์กร 4) ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์. ผู้บริหารควรเปิดใจให้กว้าง รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำตัวเป็นกันเอง เข้าพบได้ง่าย และลดช่องว่างระหว่างบุคคล และ 5) ด้านการปฏิสัมพันธ์. ผู้บริหารควรสร้างความเชื่อถือ ความเชื่อมั่น สร้างความคุ้นเคย ความเป็นกันเอง และลดช่องว่างระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้นในองค์กร และผลการประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา; ภาวะผู้นำ; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the current and desirable conditions of 21st century leadership of the administrators of Samsung district educational institutes. Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Region 4 and 2) to study the 21st century leadership development guidelines of Sam Sung School administrators, Khon Kaen Primary Educational Service Area Office, Region 4. This was a quantitative research. The population and the sample group were educational institution administrators. and teachers in the Samsung district school group The research instrument was a questionnaire on current and desirable conditions of leadership in the 21st century among school administrators in Sam Soong District. Under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area District 4

The results showed that

1. A Study of the Current Status of Leadership in the 21st Century of Educational Institution Administrators in Sam Sung District Under the Office of Khon Kaen Primary Education Area 4, as a whole moderate when considering each aspect by the side with the highest average was good human relations, followed by interaction. persuasion in the use of information technology and strategic management

2. A Study of the 21st Century Leadership Development Guidelines of Educational Institution Administrators in Sam Sung District Under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4, namely 1) the use of information technology. Executives should have training and practice in using technology media. Diversity in education management under the epidemic situation of COVID-19 2) Good interpersonal skills Administrators should manage education with equality. honor each other and has worked like a good friend. 3) Convincing the mind Executives should create a culture of cooperation. mutual assistance Accepting each other's opinions to occur in the organization 4) Strategic management. Executives should be open-minded. Know how to take care of him and take care of us. be friendly easy to find and narrowing the gap between people and 5) the interaction aspect. Executives should build trust confidence familiarize sociability and reduce the gap between people to occur in the organization And the results of the assessment of the suitability, conformity and feasibility of 21st century leadership development guidelines of educational institute administrators in Sam Sung District under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 4 were at the highest level.

Keywords: Development; Leadership; School Administrators

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกันนักเรียนในปัจจุบันตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมหาวิทยาลัยเป็นคนรุ่นใหม่ที่เกิดพร้อมกับเทคโนโลยีและมีการใช้เวลาส่วนมากอยู่กับคอมพิวเตอร์ เกมส์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ รวมทั้งของเล่นต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลักและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสาระสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น (สมหมาย อ่าดอนกอย, 2556)

จากผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2563 พบประเด็นสำคัญด้านหนึ่งในด้านผลการประเมินมาตรฐานที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับ 3 (ดี) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตั้งไว้ โดยเป้าหมายที่ตั้งไว้คือต้องผ่านการประเมินในระดับ 4 (ดีมาก) ขึ้นไป ซึ่งด้านการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2564) และในปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ให้ความสำคัญกับคุณภาพการจัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพ ส่งเสริมให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษา เน้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขัน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ยกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษา ให้สูงขึ้นและผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อที่จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอข้าสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอข้าสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 149 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในกลุ่มโรงเรียนอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จากตารางของ Krejcie and Morgan (1970) โดยใช้ในการสุ่มอย่างง่ายและใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Best and Kahn, 1993) แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) และ ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนอำเภอชำสูง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ผู้ช่วยเหลือ และทางไปรษณีย์ โดยกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์

3.3 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ผู้ช่วยเหลือ และส่งกลับทางไปรษณีย์ กรณีที่แบบสอบถามไม่ครบ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน และแจกแบบสอบถามอีกครั้งในรายที่แบบสอบถามสูญหายหรือไม่ได้รับคืน โดยขยายเวลาอีก 7 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการดำเนินการวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ

2) การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อมูลประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการดำเนินการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รองลงมา คือ ด้านการปฏิสัมพันธ์ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์

ผลศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านที่อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้แก่ 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารควรมีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติการใช้สื่อเทคโนโลยี ที่หลากหลายในการบริหารจัดการการศึกษา ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้บริหารควรบริหารจัดการ การศึกษาด้วยความเสมอภาค ให้เกียรติกัน และมีการทำงานอย่างกัลยาณมิตร 3) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมในการร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับฟังความคิดเห็น ของกันและกันให้เกิดขึ้นในองค์กร 4) ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารควรเปิดใจให้กว้าง รู้จักเอาใจ เขามาใส่ใจเรา ทำตัวเป็นกันเอง เข้าพบได้ง่าย และลดช่องว่างระหว่างบุคคล และ 5) ด้านการปฏิสัมพันธ์ ผู้บริหารควรสร้างความเชื่อถือ ความเชื่อมั่น สร้างความคุ้นเคย ความเป็นกันเอง และลดช่องว่างระหว่าง บุคคลให้เกิดขึ้นในองค์กร และผลการประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีประเด็นสำคัญ นำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในสภาวะการณ์ของการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด -19 ทำให้คณะครู ผู้บริหาร มีการติดต่อประสานงานกันตลอดจึงทำให้ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด -19 ที่มีการระบาดอย่างรุนแรงในปัจจุบันทำให้สถานศึกษาไม่สามารถบริหารจัดการให้เป็นไปตามแผนงานที่เคยปฏิบัติมา จึงทำให้ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรสุวรรณค์ บุญณภรณ์ชัย (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าด้านสร้างเครือข่ายโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตาชล นามสาย และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 และได้สรุปผลไว้ว่าด้านความร่วมมือและทำงานเป็นทีมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ในด้านของสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรสา มาสิงห์ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา พบว่า ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการวางแผน ด้านการสร้างทีมงาน และทักษะแก้ปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิวัฒน์ จุลสุวรรณค์ และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้แก่ 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารควรมีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติการใช้สื่อเทคโนโลยี ที่หลากหลายในการบริหารจัดการการศึกษา

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้บริหารควรบริหารจัดการ การศึกษาด้วยความเสมอภาค ให้เกียรติกัน และมีการทำงานอย่างกัลยาณมิตร 3) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมในการร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับฟังความคิดเห็น ของกันและกันให้เกิดขึ้นในองค์กร 4) ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารควรเปิดใจให้กว้าง รู้จักเอาใจ เขามาใส่ใจเรา ทำตัวเป็นกันเอง เข้าพบได้ง่าย และลดช่องว่างระหว่างบุคคล และ 5) ด้านการปฏิสัมพันธ์ ผู้บริหารควรสร้างความเชื่อถือ ความเชื่อมั่น สร้างความคุ้นเคย ความเป็นกันเอง และลดช่องว่างระหว่าง บุคคลให้เกิดขึ้นในองค์กร และผลการประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ อรสา มาสิงห์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะ มนุษยสัมพันธ์ ทักษะการวางแผน ทักษะการสร้างทีมงาน และทักษะการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัย ของนฤมล คูหาแก้ว (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริหารงานเชิงกลยุทธ์ 2) ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านชักนำ จูงใจ โน้มน้าวใจ 5) ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ ผลการวิจัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมและพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ด้วยการสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นในตัวผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ควรส่งเสริมการนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ไปใช้ในสถานศึกษาโดยการจัดอบรมหรือสัมมนา และมีการติดตามผล การนำไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของงานได้จริงในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภออื่นในสังกัด

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอข้าสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ไปให้กับครูผู้สอนได้ทดลองใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมาย ของการจัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยอาจมีการเปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา เพศ อายุ

2.3 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กับสถานศึกษาเอกชน หรือสถานศึกษาของสถาบันพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 คือ จะต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอันดับแรก เพราะในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการศึกษาเป็นอย่างมากทั้งในระบบออนไลน์ ระบบอินเทอร์เน็ต และการสื่อสารในยุคโลกไร้พรมแดน ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่พบว่าค่าเฉลี่ยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$) และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ผู้บริหารควรมีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติการใช้สื่อเทคโนโลยี ที่หลากหลายในการบริหารจัดการการศึกษาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19
2. ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงาน ติดตามสื่อสาร แจ้งข่าวสารภายในและภายนอกองค์กรผ่านทาง Line และทางโทรศัพท์
3. ผู้บริหารควรมีการจัดหา ได้รับการจัดสรรงบประมาณซื้อคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก ไว้บริการนักเรียน และอำนวยความสะดวกให้ครูใช้ในการทำงานและจัดการเรียนการสอนครบทุกห้อง
4. ผู้บริหารควรมีการจัดเก็บข้อมูล สรุปผลข้อมูลไว้ในโปรแกรมต่าง ๆ ในระบบงานที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด เพื่อง่ายต่อการสืบค้นข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้

5. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อเทคโนโลยี สื่อออนไลน์ ข้อมูลออนไลน์ ในการตัดสินใจของผู้บริหารและการจัดการเรียนการสอนของครู
6. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการสอนประเภท ICT ใช้เอง
7. ผู้บริหารควรมีการฝึกอบรมส่งหนังสือราชการผ่านระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักงาน เขตพื้นที่ (AMSS) และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จิระประภา อัครบวร. (2549). ทักษะภาวะผู้นำ. สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ: มัลติมีเดีย ฟอเมชั่นเทคโนโลยี.
- นฤมล คูหาแก้ว. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิสาชล นามสบาย และคณะ. (2562). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2562, จาก <http://www.edu.nstru.ac.th/>
- สมหมาย อ่าดอนกลอย. (2556). สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2561). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2561. ขอนแก่น: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (256). รายงานผลการดำเนินงานนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. ขอนแก่น: กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). แนวทางคำชี้แจงการประเมินสมรรถนะครู. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2563). การบริหารโรงเรียนตามแนวปฏิรูปการศึกษา. *วารสารวิชาการ*, 5(6), 29-30.
- ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย. (2561). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรสา มาสิงห์ (2562). การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา.
- อัจฉนพร หิรัญอมรกุล. (2556). มาตรฐานสมรรถนะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อานนท์ ศักดิ์วีระชัย. (2547). แนวคิดเรื่องสมรรถนะ Competency : เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง. *Chulalongkon Review*, 16(3), 57-72.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2552). Competency Dictionary. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บริษัท เอช อาร์ เซนเตอร์ จำกัด.
- อรอุมา รุ่งเรืองวิชกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการเรียนรู้อำนาจบริหารครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (ดุษฎีนิพนธ์ สาขาการศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุทุมพร จามรมาน. (2544). การวิจัยทางการศึกษา ในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติ และสถิติทางการศึกษา หน่วยที่ 1. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Brog, W.R. & Gall, M.D. (1989). Educational Research. New York: Longman.
- Dotun Adebajo. (2010). An Investigation of the Adoption and Implementation of Benchmarking. *International Journal of Operations & Production Management*, 30(11), 1140-1169.
- Hamdan, A.R., M.G. Najib and L.H.L. Ting. (2010). Teaching Competency Testing Among Malaysian School Teachers. *European Journal of School Sciences*, 12(4), 610-616.
- Hendry Raharjo. (2010). Dynamic Benchmarking Methodology for Quality Function Deployment. *Benchmarking : An International Journal*, 17(1)